

מסורת הש"ס

(א) לעיל טו קו: ויש"ע, (ב) ביטל בד, ע"ז לב, (ג) פסחים יא, (ד) פסחים שם, (ה) עירובין ז, (ו) קד: סוכה (ז) ז"א ח"ר חיה ח"ר יומק, (ח) נלקמן קמ"ז, (ט) נלקמן קטו, בית יד: קידושין סה, (י) כללס פ"א מ"ט לעיל ז: עירובין עז, (י"א) יומא מו, סוכה נד, (י"ב) תוס' פ"יג, (י"ג) ד"ק לא: סנהדרין נד, (י"ד) נלקמן קג, (י"ה) רש"י, (י"ז)

תורה אור השלם

1 אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום ראשון וקראת לשבת ענג לקדש יי' במקד ובבדו מנעוה דרבין ממצוא חפצך ודבר דבר: ישעיהו נח יג

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אלא בחבל דגדרי:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מותר לשלשלו ולא היה מלאכתו לאיסור. ע"ל קבץ ע"פ מד"י רחמ: שם ד"ה מזה וכו' והחל דבר ששלאבחר לאיסור: ע"ל קבץ ע"א מד"ה כסוי:

מוסף רש"י

מאי נפקא לך מינה. אי אמאי הלכה, כל שכן דלי לא פליגי הלכה היא בעיה (נד). בין מלקין בין לא מלקין הלכה כמותו (נז). גמרא גמור זוטרות תראה. משל שטים הוא ממו (נ"ח מ). וכן חזין גמרי חוקי, ק' גמרא גמור אומר למגדל שטים למור מן אמת ק' שטים ויהא ק' למור ולשר (נ"ח מ). כדאמרי, אמי תלמידי של רב יוסף וקא"ל כמה תלמידי למר הלכה כמותו ותהא כמותו בעלמא דלי אין מלקין הלכה לה לא (נ"ח מ). אבל לא בחבל. שמה ניתנו שם שלמים (סח). חבל דעלמא. ששמיטו לק' ואיכא למיחש שמה ניתנו (סח). חבל דגדרי. שא"ל רבוי למינו שם מחד (סח). לא יהא קושדו. דהוי קשר של קיימא, אלא עובד. ולא איכא ענינה אלא קשירה (סח). כורך עליו. כריכה בעלמא (סח). שלא יענבנה. גזירה משום קשירה הולא ועוקן כרך (סח). עובדיה גרסא קשירה היא. ויחזין עליה משום אל מלאכה (נרדכי יצ, קב). כלי קיומא.

קנה של אורנים (קטון קט). אין ולא ורפיא בדיה. אל היה ממוקן בדגדיו לא לאיסור ולא להימר, שמים שאמר הן ופעמים שאמר לאו, ורפיא בדיה, ולא היתה ממוקמת הולא לא ביזו (קדושין סה). לו: מתלה מלך אין וחזר ואמר לאו, דכיו היה הדבר בידו, שלא היה יודע עטמו של דבר ויהי (יד). הטומא לפת. להשתמר בקרקע, שכן דרכו (רע"ב ג) לו: להלביש (נרדכי טו). אם היה מקצת עליו מגולין, משום ניטלין כשבת קטן לה ולא משום מירי אמרינא, דלי בארץ אצ"ע שפשוטקין אינו מתכוין לעשות גומא, והגומא ממילא קא מגיליא, אעפ"כ אסור ליטול בשבת גזירה דילמא אתי לאשוויי גומות. ודבריהם שמים אלא כלי מקפלין לא חזר ליה כמעשה אומן. ואחד נמי אינו מקפל אלא כלים חדשים אבל ישנים לא דקיפולן מחזירין כחדשים ונמצא כי היא מלאכה. וצבועים הם פאכה צבועיהו בראל מקפלין משום הכי כמלאכה הוא חשוב. וכי אמרינן שסקפל אדם מתחילת יום שבת לסופו בשאין לו גברים אחרים להחליף, אבל יש לו להחליף אינו מקפל.

חדא מינייהו. אחד מן הראשים. [ולל"ח] חד מינייהו מצטל ליה כשיוצא הבהמה לא יתיר אלא מתחתן ויוצאנה בדוחק: **מכלל דפליגי**. בתמיה ואמאי איפלגו הא דמי להנך דלעיל: **בתנ' קושרין דלי בפסקיא**. ע"פ הבזר דפסקיא לא מצטל [ליה] התם: **אזל לא נחנל**.

דמצטל ליה התם והוי קשר של קיימא שהיי קשור ותלוו שם תמיד: ורבי **יהודה מסי**. בגמרא מפרש: **גמ' נחנל דגדרי**. פליגי דלרין לה ולא מצטל לה: **נחל דלי שנפסק**. באמצעיותו: לא יהא קושר. דקשר של קיימא הוא לעולם: כורך עליו. מחצר שני ראשי הפיסוק זה על זה וכורך עליהם פונדא אזור חלול או פסקיא פייסול"ח: ונכנל שלא יענבנו. נחנל. דר"י סבר גזרינן עניבה אטו קשירה ורבנן לא גזרו: **מיתלף**. אינו ניכר בין זה לזה ואי שגינן דגדריה אמי למישרי דעלמא: **וקושרו כפרה**. ראשו אחד והשני בצאצוס ולא חיישינן שמה כשיתיר הפרה לא יתיר אלא הקשר שזרזשה ויבטל החבל בצאצוס שהיא מוכן לכן או יתיר שצאצוס ויבטל אותו שזפרה ונמלא האחד של קיימא: **כלי קיואי**. כלי אורגים. ואידי דלריי נחנל דגדרי נקט לה הכא: **מוסר לנטולן**. לשני הקנים לתשמיש אחר ואשמעינן דאין גרדי מקפיד עליהם * ולא הוי מלאכתן לאיסור: **כונד העליון והסתסון**. אשנכנל"ש: **מסו**. מי אמרינן אידי דיקרי לא חזו סתמייהו לתשמיש אחרניה * והוה ליה דבר שכלאכתו לאיסור: **ורפיא צידה**. רפיה היתה התשובה בפיו אם לאסור אם להתיר: **העמודים**. טעריור"ש בלע"ז אותם המנוקצות שאורגין בהן הנשים: **דקא עידי גומא**. כשחולטן מן הארץ שהן תחצות בגומא מזוז העפר ועציד גומא מקום העמוד: **מקלם עליו מגולין**. משום ניטלין כשבת נקט לה דלי לא הוי מגולין אין לו כמה לאוחזה: **אינו חושש**. לפי שאינה מושרשת: **ולא משום מעשר**. להיות בטילה בנטיעה זו וכשנטולה ינטרך לחזור ולעשר: **לפי שאין ניטולין**. אף בחול מפני כונדן הלכן כל מלאכתן לכן: **בתנ' מקפלין חס הכלים**. בגדים כשפושטן מקפלין מפני שמתרכינן מכיוצוס ומתקמטטי כשאין מקופלים: **אפי' ד' וה' פעמים**. כדי לחזור וללוצשן צו ביזוס: **מיוס"כ לשבם**. כגון אם חל יוה"כ להיות צע"ס: **קריבין ציוס"כ**. שחל להיות צמואזי שבת: **גמ' בשני בני אדם**. כשמקפלין אותן מפשטין קמטיהן ונרלין מתקמטין: **שטים**. קיפולן מתקין יותר מן החדשים שהחדשים קשין מאליהן ואין ממהרין לקמוט: **לצועין**. קיפולן מתקין: **יש לו**. אחרים להחליף היום לא: **כלי**

לכן שלכן. רבותא נקט וכל שכן לצועים: **יש לו להחליף יחליף**. מי שיש לו צגדים לצד מאותן שלצב בחול יחליפם כשבת: **ישלשל בצגדיו**. כלפי מטה שיראו ארוכים. והוא מדת עשירים היושבים צביתם ואינם לריכים לסלק צגדיהם מן הארץ כשציל מלאכה וכבוד שבת הוא: **כמצדוים**. שמכנדין בעליהן: **שלא יהא הילוכך כו'**. לקמן מפרש להו: **ממלאו חפנך**. כי ההוא דלמרינן צעירוצין (דף לה:) לא יטייל אדם לסוף שדהו כשבת לידע מה היה לריכה * [אחר השבת]: **חפצי שמים מושרים**. כגון פוסקים דקדה ומשדכין על המניקות לירס (לקמן ק:).

לכן שלכן. רבותא נקט וכל שכן לצועים: **יש לו להחליף יחליף**. מי שיש לו צגדים לצד מאותן שלצב בחול יחליפם כשבת: **ישלשל בצגדיו**. כלפי מטה שיראו ארוכים. והוא מדת עשירים היושבים צביתם ואינם לריכים לסלק צגדיהם מן הארץ כשציל מלאכה וכבוד שבת הוא: **כמצדוים**. שמכנדין בעליהן: **שלא יהא הילוכך כו'**. לקמן מפרש להו: **ממלאו חפנך**. כי ההוא דלמרינן צעירוצין (דף לה:) לא יטייל אדם לסוף שדהו כשבת לידע מה היה לריכה * [אחר השבת]: **חפצי שמים מושרים**. כגון פוסקים דקדה ומשדכין על המניקות לירס (לקמן ק:).

טור. א"ל ר' יוחנן לחזקיה דאמרת לן פנים חדשות באו לכאן, כיון דתרווייהו איפסקין בחד דאיטמי ליה אע"ג דהדא חדא איזקאנא, תהוא תיקונו חדש הוא וכמאן דליתיה דמי. והכא נמי לענין כל כלי בעלי בתים, כיון שנקבן נקבין הרבה עד שהגיעו לשיעור הוצאת רמון, אע"ג דמיתקני, כיון דפנים חדשות אתקינו טור. והכין נמי לענין פרץ אמה וגדרה כו'. ואמר חזקיה על ר' יוחנן לית דין בר אנש אלא מלאך הוא. איכא דאמ' כגון דין בר אנש. ומאן דליתיה הכי כבהמה הוא כנגד זה. קטירי נודות יין ושמן

לית דין בר אנש אלא מלאך הוא. איכא דאמ' כגון דין בר אנש. ומאן דליתיה הכי כבהמה הוא כנגד זה. קטירי נודות יין ושמן לית דין בר אנש אלא מלאך הוא. איכא דאמ' כגון דין בר אנש. ומאן דליתיה הכי כבהמה הוא כנגד זה. קטירי נודות יין ושמן לית דין בר אנש אלא מלאך הוא. איכא דאמ' כגון דין בר אנש. ומאן דליתיה הכי כבהמה הוא כנגד זה. קטירי נודות יין ושמן לית דין בר אנש אלא מלאך הוא. איכא דאמ' כגון דין בר אנש. ומאן דליתיה הכי כבהמה הוא כנגד זה. קטירי נודות יין ושמן

ואלו קשרים פרק חמשה עשר שבת

קיו.

בפ"א אמר ר"י. תימה היכא קאי אי אמליתיה קמיימא התם מתיר לגמרי והכא קתני אין חייבין עליו משמע הא איסורא איכא כדדייק הש"ס לעיל וי"ל דה"ק כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו הא של קיימא חייבין עליו ואפי' עניבה לאפוקי מדרבנן דלמרו עניבה לאו היינו קשירה א"נ אמאי דקתני כרישא אין חייבין עליהם קאי רבי יהודה: **התם חבל דעלמא הכא חבל דגדרי**. וקמ"ל רצ ללא גזרינן חבל דגדרי אטו חבל דעלמא וכר' יהודה א"נ אפי' רבנן מודו דלפי נחנל דעלמא לא שכיח שיהיה קשר של קיימא כשקושרו כפרה וצאצוס ולהכי לא גזרו נחנל דגדרי:

מקפלאים כלים בו'. מכאן נלמד דאסור לקפל טליתות של צ"ה לפי ששם לורך מחזר: **אבל יש לו להחליף** דא. ולנו שיש לנו להחליף אסור ומסתפק ר"י אי קרי יש לו להחליף כשאין לו יפה מה:

שלא

יענבנו קשיא דר' יהודה אדרבי יהודה קשיא דרבנן אדרבנן אדרבנן לא קשיא חבל בחבל מיחלף עניבה בקשירה לא מיחלפא דר' יהודה אדרבי יהודה לא קשיא התם לא משום דמיחלפא עניבה בקשירה אלא עניבה גופה קשירה היא א"ר אבא אבא רב חייא בר אשי אמר רב ימביא אדם חבל מתוך ביתו וקושרו כפרה ובאיבוס אייתיביה רבי אחא אריכא דהוא רבי אחא בר פפא לרבי אבא חבל שבאיבוס קושרו כפרה ושכפרה קושרו באיבוס ובלבד שלא יביא חבל מתוך ביתו ויקשור כפרה ובאיבוס ה'התם חבל דעלמא הכא חבל דגדרי אמר רב יהודה אמר שמואל כלי קיואי מותר למלטלן בשבת בעו מיניה מרב יהודה כובד העליון וכובד התחתון מהו א"י ולא ורפיא בדיה איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל כלי קיואי מותר למלטלן בשבת אפילו כובד העליון וכובד התחתון יאבל לא את העמודים א"ל רבא לרב נחמן מאי שנא עמודים דלא אילימא דקעביד גומות גומות ממילא קא היויין דתנן ט' המזמן לפת וצננות תחת הגפן אם מקצת עליו מגולין אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר ונימלין בשבת בשדה לא אתי לאשוויי גומות הכא בבית אתי לאשוויי גומות בעא מיניה ר' יוחנן מרבי יהודה בר ליואי כלי קיואי כגון כובד העליון וכובד התחתון מהו למלטלן בשבת אמר ליה יאין מטלטלין מה טעם לפי שאין ניטלין: **בתנ' מקפלין את הכלים אפילו ארבעה וחמשה פעמים ומציעין את המטות מלילי שבת לשבת אבל לא משבת למוצאי שבת** רבי ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכיפורים לשבת ויחלבי שבת קריבין ביום הכיפורים אבל לא של יום הכיפורים קריבין בשבת: **גמ' אמרי דבי רבי ינאי** שלא שנו אלא באדם אחד אבל בשני בני אדם לא ובאדם אחד נמי לא אמרן אלא בחדשים אבל בישנים לא וחדשים נמי לא אמרן אלא בלבנים אבל בצבועים לא ולא אמרן אלא שאין לו להחליף אבל יש לו להחליף לא א"תנא של בית רבן גמליאל לא היו מקפלים כלי לכן שלהן מפני שהיה להן להחליף אמר רב הונא א'ם יש לו להחליף יחליף ואם אין לו להחליף ישלשל בבגדיו מתקין לה רב ספרא והא מיתחזי כרמות רוחא כיון דכל יומא לא קעביד והאידינא הוא דקא עביד לא מיתחזי כרמות רוחא יוכבדתו מעשות דרכיך וכבדתו שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול וכי הא א'דרבי יוחנן קרי למאניה מכבדותי מעשות דרכיך שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול ימצוא חפצך ט' חפצך אסורין לחפצי שמים מותרין ודבר דבר שלא

שלא **לכן שלכן**. רבותא נקט וכל שכן לצועים: **יש לו להחליף יחליף**. מי שיש לו צגדים לצד מאותן שלצב בחול יחליפם כשבת: **ישלשל בצגדיו**. כלפי מטה שיראו ארוכים. והוא מדת עשירים היושבים צביתם ואינם לריכים לסלק צגדיהם מן הארץ כשציל מלאכה וכבוד שבת הוא: **כמצדוים**. שמכנדין בעליהן: **שלא יהא הילוכך כו'**. לקמן מפרש להו: **ממלאו חפנך**. כי ההוא דלמרינן צעירוצין (דף לה:) לא יטייל אדם לסוף שדהו כשבת לידע מה היה לריכה * [אחר השבת]: **חפצי שמים מושרים**. כגון פוסקים דקדה ומשדכין על המניקות לירס (לקמן ק:).

שלא

טור. א"ל ר' יוחנן לחזקיה דאמרת לן פנים חדשות באו לכאן, כיון דתרווייהו איפסקין בחד דאיטמי ליה אע"ג דהדא חדא איזקאנא, תהוא תיקונו חדש הוא וכמאן דליתיה דמי. והכא נמי לענין כל כלי בעלי בתים, כיון שנקבן נקבין הרבה עד שהגיעו לשיעור הוצאת רמון, אע"ג דמיתקני, כיון דפנים חדשות אתקינו טור. והכין נמי לענין פרץ אמה וגדרה כו'. ואמר חזקיה על ר' יוחנן לית דין בר אנש אלא מלאך הוא. איכא דאמ' כגון דין בר אנש. ומאן דליתיה הכי כבהמה הוא כנגד זה. קטירי נודות יין ושמן

עין מושפט נר מצוה

יא א מיר וסנת שם טוש"ע שם ספיק ד: **יב** ב מיר שם הלכה ב טוש"ע שם ספיק א: **יג** ג מיר שם הלכה ה טוש"ע שם ספיק ה: **יד** ד ה מיר שם הל' ג טוש"ע שם ספיק ו: **ו** ו ז מיר פכיו מהל' שנת הלכה א: **ז** זח ה מיר פכיו מהל' שנת הלכה ז: **יז** ט מיר פכיו מהל' שנת [ולכלל כן] סנת ולחין סה טוש"ע ח"ח ס"י שב ספיק ג: **יח** י מיר פ"ל שם הל' ג ופ"ה מהל' דעות הל' ט סנת שפ"ל טוש"ע ח"ח ס"י פכין ספיק ג: **יט** כ מיר פכיו שם סלכה א סנת שם ולחין סה טוש"ע ח"ח ס"י שב ספיק א: **כ** ל מיר שם הל"ה טוש"ע שם ספיק ו:

לעני רש"י

פיישול"א. רצועה. אינשוביל"ש. קברים (של מתקן אריבה). טורדור"ש [טלידור"ש]. מתקני אריבה.

רב נסים גאון

יש לו להחליף יחליף אין לו להחליף ישלשל בבגדיו. כבארשית דר' הרשעיא (פרשה יא) משכחת לה, ומפרש בתוספת' ויברך אליהם את יום השביעי, כדכרכ בטעמיה' ר' הונא אמר צריך להחליף, אבין כן חסדאי אמר צריך לשלשל, ר' ירמיה ור' זעירא אמרו צריך לשלשל.

רבינו חננאל

בשעה שפוסקת השנייה, בפסיקה שנייה טורח מן המדרס שהיה טמא ופרחה אותה הטומאה, אבל דומה כאלו נגע באותו ראשון שהיה טמא מדרס ונמצא זה השני טמא מדרס. ואליבא דרבנן איזו און שפוסקת החילה בין הפנימיות בין החיצונה ונפקת שנייה אחתה כך דנהא, אבל אליבא דר' יהודה אם נפקסה החיצונה מאלתו טהר, אבל אם נפקסה פנימית החילה הרי היא בטומאה, וכטופסק החיצונה טהור מן המדרס, ולא יכלת לאוקומה הא מנתיקין אליבא דר' יהודה. ולפום הדין פירושה דחזקיה דר' יוחנן בסגדל שיש לו ב' אוניס, דקאמר מ"ש ראשונה אי מפיסקא אינו טהור דהא קיימא אנו, אי אפרתחוצונה נפקסה תחילה הרי טהור מאלתו, ואי אפרת פנימית נפקסה תחילה (וכי) [יחכין] מוקשי ליה שנייה נמי אי מיפסקא לא ליתור דהא קיימא ראשונה, ומ"ש פנימית דקיימא לר' יהודה, אלא הכין אליבא דר' יוחנן איכא לאוקומה להאי בעיא כי ראשונה לר' יוחנן בסגדל שיש לו ד' אוניס וכו', מימרא באוניס דאי מפיסקא חדא סמך על חביריה, והכי קאמר מאי שנא ראשונה דהא קיימא שנייה, ומקשינן שנייה נמי הא מתקנה ראשונה, [נרדקא] אין פסקי תרווייהו